

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 776/2021 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om coronaersättningar till performativ konst

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 776/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Marko Kilpi /saml:

Vad ämnar regeringen göra för att äntligen rätta till förfarandena för coronaersättningar inom kulturbranschen, och vad ämnar regeringen göra för att kulturbranschen ska kunna genomföra sin i grundlagen föreskrivna rätt att arbeta, idka näringsverksamhet och utöva yrke?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

För att förhindra att covid-19-viruset sprids och säkerställa att samhället fungerar har flera olika åtgärder, alltid enligt vad som varit nödvändigt i det rådande läget, vidtagits under de senaste två åren utifrån rekommendationer av sakkunniga och som myndighetsbeslut. Vad gäller performativ konst har begränsningarna av antalet deltagare i offentliga tillställningar och begränsningarna för användningen av lokaler försvårat och delvis helt förhindrat anordnandet av förevisningar, föreställningar, filmvisningar, konserter, evenemang och tillställningar inom konst- och kulturbranschen. Eftersom branschens största inkomstkälla är biljettintäkter, köp av verk och andra inkomster från konsumenter, har pandemin lett till ekonomiska problem både för organisationer inom verksamhetsområdet och yrkesverksamma inom branschen.

Därför har regeringen sedan början av pandemin, dvs. sedan mars 2020, vidtagit en rad åtgärder för att ekonomiskt stödja organisationer och anställda inom branschen. I sju olika tilläggsbudgetpropositioner för 2020 och 2021 har regeringen framlagt förslag om totalt 262,6 miljoner euro i ytterligare anslag till undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel för att stödja konst- och kulturbranschen och dess aktörer i syfte att minska pandemins negativa effekter. De covid-stöd i tilläggsbudgetarna som fördelats genom undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel är sammanlagt nästan hälften så stora som anslagen till konst och kultur i den egentliga statsbudgeten för 2021 (Statsbudgeten 2021, kapitel 29.80 Konst och kultur, totalt cirka 581 miljoner euro).

För att stödja den performativa konsten har undervisnings- och kulturministeriet och Centret för konstfrämjande delat ut covid-stöd. Stödet har riktats till yrkesverksamma inom branschen, ensamföretagare, firmor och olika organisationer inom branschen (företag, föreningar, kooperativ) såsom teatrar som får statsandel, orkestrar och museer och aktörer på det så kallade fria fältet. Undervisnings- och kulturministeriets instrument för att dela ut stöd till verksamhetsområdet har varit statsunderstöd efter prövning och stipendier. Detta har ansetts fungera bäst inom branschen på grund av att de olika aktörerna är mycket olika.

Totalt har 34 440 000 euro tilldelats aktörer inom performativ konst som får statsandel. Så kallade fria yrkesgrupper och olika sammansättningar inom performativ konst, och olika organisationer inom branschen, föreningar inom branschen och aktiebolag har tilldelats sammanlagt 23 245 900 euro. Avsikten med stödet har varit att säkra att aktörerna klarar sig i ett läge där de fasta kostnaderna består, men inga intäkter genereras för att föreställningsverksamheten är inställd. Stödet kan inte ersätta förlusterna i sin helhet, men möjliggör åtgärder som gör att verksamheten kan inledas så snart pandemiläget lättar. Statsunderstödslagen tillämpas på användningen av de statsunderstöd som undervisnings- och kulturministeriet beviljar. Understöden kan användas för att täcka alla kostnader som uppstår till följd av aktörens egen verksamhet. Personalkostnader är godtagbara kostnader. I beslut om understöd till statsandelsaktörer har man inte avgränsat frilansare som är sysselsatta i visstidsanställningar utanför betalningen av personalkostnader. Kostnader för en tredje part kan dock inte täckas med hjälp understödet.

En del av pjäsförfattarnas upphovsrättsintäkter är förbundna till teaterföreställningar. Under coronapandemin har det inte förekommit någon föreställningsverksamhet eller så har den varit mycket ringa. Därmed har intäkterna från föreställningarna antingen minskat eller upphört helt. När upphovspersonen till det kreativa verket är en enskild näringsidkare och inte har ett anställningsförhållande med till exempel månadslön bestäms ersättningen som personen får för sitt kreativa arbete slutligen av verket och i enlighet med det eller de avtal som har ingåtts om dess användning. Användningsfrekvensen påverkar storleken på intäkterna.

Det som har framgått av det rådande undantagsläget är att det inom teaterbranschen inför framtiden vore bra att granska hur pjäsförfattarnas inkomstbildning och relaterade element i större utsträckning för att eliminera eller avhjälpa de missförhållanden som nu har framkommit. Målet kan då vara att utveckla avtalsverksamheten inom branschen och skapa förfaranden som tar hänsyn till olika situationer för personer med kreativa yrken.

Inkomstbildningen för yrkesverksamma inom konst- och kulturbranschen påverkas under coronatiden i synnerhet av förvärvsinkomster, försäljning av verk, villkor i arbetsavtal och andra privaträttsliga avtal samt av utkomstskydd och social trygghet. För att komplettera dessa har de skattefria stipendier som Centret för konstfrämjande beviljat varit ett medel inom undervisnings- och kulturministeriets verksamhetsområde. Det största användningsområdet för covid-tilläggsanslag under undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel har varit yrkesverksamma inom branschen, för vilka man genom Centret för konstfrämjande har anvisat sammanlagt 96,8 miljoner

euro för utdelning under åren 2020–2021. Även pjäsförfattare och frilanskonstnärer inom performativ konst har kunnat ansöka om stöd ur detta stöd. En liten del av det ovannämnda stödet från Centret för konstfrämjande har anvisats i form av bidrag till ensamföretagare och firmor inom konst- och kulturbranschen, som utan detta stöd skulle ha fallit mellan stolarna. Under åren 2020 och 2021 har sammanlagt 16 879 stipendier beviljats genom Centret för konstfrämjande. I den andra tilläggsbudgeten för 2021 anvisades Centret för konstfrämjande ett belopp på sammanlagt 64,8 miljoner euro för stipendier och bidrag. Efter utlysningen för anslaget blev cirka 18 miljoner euro oanvända, och Centret för konstfrämjande utlyste dessa igen i november 2021 och fick sammanlagt cirka 7 500 ansökningar. Beslut om dessa ansökningar fattas i mars 2022.

Utöver de covid-tilläggsanslag som fördelats via undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel har aktörer inom konst- och kulturbranschen också fått stöd från stöd under arbets- och näringsministeriets huvudtitel som fördelats via Business Finland, NTM-centralerna och kommunerna år 2020 och som kostnadsstöd och evenemangsgarantistöd genom statskontoret år 2021. En del av de yrkesverksamma inom konst- och kultursektorn har dessutom betalats arbetsmarknadsstöd för företagare från arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde.

Från början av 2022 har coronavirusets omikronvariant spridit sig kraftigt över hela Finland. På grund av varianten har offentliga tillställningar varit förbjudna helt och hållet i nästan hela landet. Situationen har varit och är svår för aktörer inom kultur- och evenemangsbranschen. Begränsningarna har dock börjat lättas och det är möjligt att avveckla dem med myndighetsbeslut som grundar sig på expertutlåtanden enligt epidemifas. Regeringen har dragit upp riktlinjer om att begränsningar som gäller offentliga tillställningar ska slopas. Branschen får också ekonomiskt stöd: som en del av den första tilläggsbudgeten för 2022 föreslår regeringen ytterligare stöd till konst- och kulturbranschen för att göra det lättare för branschen att klara sig. I beredningen har uppmärksamhet ägnats åt ställningen hos aktörer inom det fria fältet inom konst.

Helsingfors 17.2.2022

Forsknings- och kulturminister Antti Kurvinen